Postarina plačana.

Posamezna številka 60 vin.

Štev. 99. **V Ljubljani, v ponedeljek dne 6. septembra 1920.** **Leto III.**

DOMOVINA

Oglasi:
Za 1 mm × 60 inseratnega stolpiča mali 80 vinarjev, uradni 1·20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K.
Večkratne objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.
Upravništvo „Domovine" v Ljubljani, Sodna ulica 6.
Uredništvo „Domovine", Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:
Za celo „Domovino" (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.
Poikova številka mesečno 1 K, četrtletno 3 K, polletno 6 K, celoletno 12 K.

Pot regenta Aleksandra v Pariz.

Beograd, 4. septembra. (Izvirno.) V tukajšnjih političnih krogih se govori, da je nenadni regentov odhod v Pariz v važni zvezi z mednarodnimi dogodki, posebno z jadranskim vprašanjem in našimi odnošaji z Madžarsko, s katero je sklenila Francija politični dogovor in pridobila vrhu tega na svojo stran tudi Rumunijo. Danes prispe dr. Trumbić iz Londona v Pariz. V kratkem je pričakovati važnih dogodkov v zunanji politiki naše države. Regent se vrne šele prihodnjo soboto v Beograd. Njegovo potovanje se vrši popolnoma inkognito. Regent nosi civilno obleko. Spremlja ga njegov osebni tajnik Petrović.

Beograd, 4. septembra. (Izvirno.) *Francija je že pred nekaterimi tedni ponovila svojo staro željo, naj bi Jugoslavija dala za borbo proti Rusiji 16 bataljonov pehote na razpolaganje ali da naj bi v skrajnem slučaju dovolila francosko-ruskemu odboru nabiranje prostovoljcev. Vlada je to željo opetovano odklonila. Izvestnim beograjskim krogom je pa skrajno neljubo, da je zadeva prišla v javnost. Uvedena je preiskava, kdo je dal novinam informacije.*

Beograd, 4. septembra. (Izvirno.) Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da vesti o rezultatu Beneševih poajanj v Bukareštu ne odgovarjajo dejstvom. Stvar je precej drugačna. Dr. Benešu je bila ponudena s strani Rumunije sicer zveza, toda ne proti Madžarski, ampak proti Rusiji. Razumljivo je, da dr. Beneš ni mogel na to pristati. Iz pisanja francoskega časopisja je sedaj razvidno, da je rumunska vlada pristala na francosko kombinacijo, ki stremi za ustanovitvijo zveze med Rumunijo in Madžarsko. Francosko časopisje zato tudi sedaj razširja vesti, da bo Rumunija Madžarski odstopila Temešvar (kar je pa Rumunija dementirala). Rumunija in Madžarska naj bi po francoskem načrtu skupno s Poljaki tvorili blok proti Rusiji. Francoska diplomacija je napenjala vse sile, da bi pridobila tudi Jugoslavijo in Češkoslovaško za ta blok, toda niti mi, niti Čehi zaradi svojih vitalnih interesov in bratskega čustvovanja do Rusov ne moremo nikdar pristati na takšno kombinacijo.

Ljubljana, 4. septembra. (Izvirno) Danes po šesti uri popoldan, se je v Orientekspresu peljal skozi Ljubljano regent Aleksander mimo Ljubljane v Pariz. Stal je v rujavi civilni obleki pri oknu svojega salonskega voza. Ob tivolskem prehodu so ga nekateri pasanti spoznali in mu je jeli mahati s klobuki in robci. Vlak j vozil zelo počasi. Regent je odzdravljal zelo prijazno z roko in dvakrat s poklonom glave.

Kako bomo volili?

Volišče za volitve v ustavotvorno skupščino mora biti hiša, kjer je precej prostora za čakalce ali pa zagrajeno dvorišče. Ob 6. uri zvečer je namreč prihod volilcev zaključen in čakajo prispeli na dvorišču ali v hiši.

V volilni sobi je velika miza, kjer stoji toliko škatel, kolikor je kandidatnih list. Škatle so lesene, od znotraj vatirane, od zgoraj pa se podaljšujejo v „usta", ki so tako široka, da greš lahko s pestjo noter.

V sobi je predsednik komisije, imenovan od beograjskega osrednjega volilnega odbora, dalje en član občinskega odbora in od vsake stranke, ki tekmuje, po en zastopnik. Ta zastopnik, ki je član komisije, sedi za škatlo svoje stranke.

Na vsaki škatli je prilepljena lista dotične kandidatske listine.

Volilec, ki pride v sobo, pove ime in priimek. Ako ga ne pozna nobeden komisije, se mora legitimirati. Če je legitimiranje sumljivo, komisija glasuje, ali sme voliti. O vsem se dela zapisnik.

Ko se je dognalo, da je volilec vpisan v listo, mu da predsednik v desno roko gumijevo kroglico in reče: Ta škatla je za kandidatno listo gospoda Poštenjaka in dr. Korena, ta druga škatla je za kandidatsko listo Boltežarja Podrepnika in drja. Melkijada Črnuha, tretja škatla je za... itd. V vsako škatlo moraš z desno pestjo in tam, kjer se odločiš, da voliš, neopaženo pustiš pasti kroglico. Iz škatle potegneš pest vedno zaprto. Ko jo potegneš iz zadnje škatle, jo odpreš, da vidimo, ali si volil.

Volilec pristopi na to k mizi. Tam mu še zastopniki strank glasno povejo: Ta škatla je za „Samostojno kmetijsko", ta za SLS, ta za socialiste.

Pameten volilec, ki noče, da kdo začuti, koga je volil, ko pride v škatlo svoje stranke, hitro odpre sredinec, da kroglica pade. Nato potegne pest zaprto ven, da ne more kdo sklepati, zakaj se predolgo mudi v škatli. Zato pa v škatli druge stranke drži roko par sekund dalje, da pomeša opazovalce.

Nihče ne sme naravnost v škatlo svoje stranke. Lahko je kaznovan, ker je s tem kršil tajnost volitve. Duhovniki bi namreč od svojih ljudi zahtevali, da gredo naravnost v „črno" škatlo, da si s tem zagotove kontrolo nad volilci.

Legitimacij ni, ker se volilca spozna pri komisiji. Listkov ni, kakor je bilo doslej. Zato je zaprta pot tisočerim sleparijam duhovščine, ki je zadnjo noč izmenjavala listke.

Somišljeniki! Treba za novi volilni način obilo pouka za naše ljudstvo. Ko pa bo vsak točno vedel, kako se voli, bo izprevidel, *da je novi sistem res izvrsten.*

Podkupovanja za volitve ni, ker se ne — izplača. Podkupljenec namreč vseeno kroglico lahko spusti v drugo škatlo in je podkupnina šla po vodi!

Iz deželne vlade.

Predsedništvo ljublj. deželne vlade je izdalo službeno poročilo o poteku seje 2. septembra, v kateri je poverjenik za pravosodje, dr. Žerjav, v imenu JDS podal našim čitateljem že znano izjavo. Poročilo, ki je očividno sestavljeno še pod vtisom te izjave, bi rado zabrisalo dejstvo, da je SLS., še predno je petelin trikrat zapel, zatajila podpis svojega načelnika *Korošca.* Le-ta je 17. avgusta podpisal sporazum, ki predpisuje za vse sklepe v vladi enoglasnost. 21. avgusta je bilo podpisano imenovanje dr. Žerjava. Za vsakega jurista je jasno, da je podpis ukaza konstalativni akt. Dne 25. 8. 1920 se je vršila „nujna" seja, h kateri so pozvali ubogega Verstovška z letovišča. Čemu? Da še furtim pod streho spravijo svoje varovance pri politični in šolski upravi in da razdele dobiček „Oblačilnice". Vsaki Presbiro je javil vsebino sporazuma, LDU. ga je objavil. Vsak je vedel zanj, Korošec ga je odpisal imenom SLS., le dr. Brejc ni prav nič vedel. Vendar čudno se mu je mudilo! Ali je to moralno in lojalno? Zato doktor Žerjav opravičeno zahteva uničenje sklepov seje od dne 25. 8. t. l. Isto je s kompetenco poverjenika za notranje zadeve. Res je dr. Žerjav, ki je bil predsednik in vodja notranjega poverjeništva ob enem, v mesecu februarju potegnil personalne posle glavarstva na predsedstvo. Nova (Brejčeva) vlada je naredbo proglašala za neveljavno. Ni prakticirala, ampak g. Remec je vodil vse personalne posle. Ignorirala je Žerjavovo naredbo tako temeljito, da je ni predložila ministru za notranje zadeve. *Zato seveda ni nikdar postala pravomočna* in je ministrstvo notranjih del pod Protićem in [illegible]ćem občevalo glede personalnih zadev izključno z g. Remcem. *Tak je bil status na dan sporazuma.* Za vse, kar ni v sporazumu glede kompetence urejeno drugače, ostane seveda status quo. Nova nelojalnost klerikalcev je, da hočejo tudi to izpremeniti. Zato je zopet opravičeno, če zahteva dr. Žerjav, da se personalne zadeve tudi glede glavarstev izroče izključno g. Pitamicu, ki je to tudi v seji zahteval, kar pa poročilo zamolčuje.

Kako so klerikalci razdelili dobiček Oblačilnice.

Ljubljansko uradništvo se zanima, kam je prišel čisti dobiček iz oblačilnice. Ker ljubljanska deželna vlada ne da nobenega odgovora, zato lahko mi sporočimo javnosti, zakaj naši uradniki niso dobili nič in zakaj morajo za slabo blago plačevati obroke do zadnjega vinarja, akoravno se jim je obetalo, da se jim bo en obrok iz čistega dobička oblačilnice odpisal.

Ta čisti dobiček oblačilnice je znašal 209.445 kron 97 vinarjev. Klerikalci so ga razdelili tako-le: Marijanišče g. Kalana je dobilo 30.000 K, klerikalno dnevno zavetišče 10.000 kron; klerikalna ljudska kuhinja 9000 K; klerikalno sirotišče v Kranju 10.000 K; klerikalni Marijin dom v Kočevju 9000 K; klerikalna Elizabetna družba 5000 K; klerikalni zavetišči na Viču in v Tržiču 20.0000 K; klerikalni vajeniški dom 20.000 K; ubogi Salezijanci na Rakovniku 10.445·97 K; škofijsko društvo za varstvo sirot 9000 K; Lichtenthurnove nune 10.000 K; društvo za mladinske (orlovske) domove 30.000 K; uboge nune na Groblju (ki hudičeve črve iz zobov preganjajo) 10.000 K; klerikalna Vincencijeva družba 10.000 K; klerikalna sirotišnica sv. Jožefa v Št. Vidu 8000 K. Da bi pa svet spoznal objektivnost klerikalne gospode so dali tudi dijaški kuhinji Domovine 9000 kron.

Zaslužek oblačilnice je napravljen na račun največjih revežev v deželi, in ni ga gršega zločina, kakor zlorabiti odtrgane vinarje malega uradnika in siromaka kot strankarsko blagajno!

Ali ste že plačali naročnino?

Naše usnjarstvo.

Koliko Srbija po vojni proizvodi govejih in telečjih kož, se točno ne da dognati, znano pa je, da se iz Srbije tudi pred vojno sirove kože niso izvažale, marveč so se porabile doma za izdelavo opank in drugih usnjenih izdelkov. Pred vojno je Srbija uvozila tri milijone kilogramov bivolskega in govejega usnja za svoje opančarje in približno 300.000 kilogramov za tovarne v Beogradu, Nišu in Kragujevcu. Danes je z ozirom na okolnost, da je tekom vojne večji del kmetskega ljudstva ostal brez obuvala, potreba mnogo večja. Srbija torej s svojo proizvajo sirovih kož ne more pokriti svoje potrebe, a izmed tovarn ostala je po vojni samo niška, ki je šele pred kratkim zopet začela z delom.

Bosna in Hercegovina proizvaja na leto približno 400.000 komadov govejih in telečjih kož. Vse goveje kože se predelajo v deželi, a en del telečjih prodelajo obrtna podjetja na Visokem, v Travniku in Livnu, dočim se drugi del izvozi. V Sarajevu obstoji le ena majhna tovarna usnja. V Črni gori se proizvaja letno po 2000 komadov telečjih in do 800 komadov govejih kož. Vse goveje kože predelajo tamošnji obrtniki, razen tega pa se še uvozi okrog 35.000

komadov govejih kož za izdzelovanje opankov. Telečjih kož se je iz Črne gore izvozilo vsega skupaj kakih 500 komadov. Dalmacija proizvaja 15 do 20 tisoč komadov telečjih kož, od katerih se polovico predela, a druga polovica se izvozi. Goveje usnje je Dalmacija uvažala iz Amerike za deset do petnajst milijonov kron na leto. V Splitu obstoji mala tovarna usnja.

Hrvatska in Slavonija proizvaja letno 200.000 komadov govejih in 90.000 komadov telečjih kož. Na Hrvatskem je šest tovarn usnja, izmed katerih je ona v Zagrebu največja. Te tovarne porabijo 350.000 govejih, 400.000 telečjih in 100.000 konjskih kož. Banat, Bačka in Bararnja producirajo okoli 175.000 govejih in telečjih kož. Tovarne v Somboru in Pančevu so urejene le za manjšo produkcijo. *Slovenija* producira na leto približno 50.000 govejih in telečjih kož, a sposobnost za delo njenih tovarn — katerih je nad trideset — je najbolj razvita. Tovarne usnja v Sloveniji porebujejo letno 600.000 govejih in 100.000 telečjih kož in morajo vsled tega uvoziti kože iz drugih krajev naše države.

Vse naše pokrajine producirajo torej na leto nekaj nad 450.000 sirovih govejih in telečjih kož, a to je le tretjina potrebe z ozirom na to, da se delazmožnost naših tovarn usnja ceni na 800.000 do 1,000.000 komadov telečjih kož. A niti ta tretjina potrebne sirovine industriji ni na razpolago, ker ogromen del sirovih kož predelajo opankarji. O količini kož, ki jih letno predelajo opankarji, nimamo za sedaj točnih podatkov. Naša industrija usnja je tedaj primorana, da importira ogromne količine sirovih govejih in telečjih kož. Domače pomanjkanje in vedno težja nabava kož iz inozemstva primorala je našo industrijo usnja, da se s čim večjo vnemo bavi s strojenjem ovčjih kož s taninom in kromom. Količina ovčjih kož, katero naši producenti po zadoščenju domači in obrtni potrebi postavijo na tržišče, se ceni na 800.000 komadov. Polovico te količine predela usnjarska industrija v Sloveniji, a drugo polovico večinoma tovarna usnja v Zagrebu.

Preostaja še vprašanje, kolika je domača potreba po izdelanih kožah in je li naša industrija in naša obrt v stanju, da pokrije to potrebo. Srbija je pred vojno importirala 250 do 400 tisoč kilogramov podplatov in 200 tisoč kilogramov gornjega usnja, a tovarne v Srbiji so predelale 150 tisoč kilogramov kože. Razen tega se je uvozilo znatno količino izgotovljenih čevljev in drugega izgotovljenega usnjatega blaga. Bosna in Hercegovina potrebuje na leto okrog 600.000 kilogramov podplatov in 300.000 kilogramov gornjega usnja, Hrvatska in Slavonija okoli 2,000.000 kilogramov podplatov in 1,500.000 kilogramov gornjega usnja. Za Dalmacijo je treba 1,000.000 kilogramov podplatov in 70.000 kilogramov gornjega usnja, za Slovenijo pa 1,000.000 kilogramov podplatov in 1,000.000 kilogramov ostalega usnja, ravno toliko tudi za Vojvodino.

Po svoji delazmožnosti zamorejo naše tovarne producirati deset milijonov kilogramov podplatov in 3 milijone 250 tisoč kilogramov ostalega usnja. To pomeni torej, da bi naše tovarne mogle izdelati mnogo več usnja, kakor ga približno rabimo v naši kraljevini, in bi torej mogle izvažati usnje. Ob pomanjkanju potrebnih sirovin in vsled drugih nezgod — kakor nestalnost dela vsled pogostih štrajkov, pomanjkanje premoga itd. — dela naša industrija komaj z eno petino svoje kapacitete tako, da naša industrija danes ne more pokrivati niti domače potrebe.

Iz teh podatkov, ki smo jih deloma posneli zanimivi tozadevni razpravi dr. M. Lazarevića, se da sklepati, da moramo vse sirove goveje telečje in ovčje kože, ki se tekom leta pridobe v deželi, pridržati zase, da na ta način vsaj deloma pokrijemo lestno potrebo. Izvažati sirove kože bi bilo z ozirom na dejanski položaj — milo rečeno — zelo nespametno.

Dopisi.

Lož-Stari trg. Tu je bil ustanovljen za Lož-Stari trg in okolico mladi Sokol. Nekako zadoščenje navdaja človeka pri pogledu na to krepko in zdravo mladino, ki z veselim navdušenjem vadi in krepi telo, da si razvije svoje telesne in duševne sile za udejstvitev naših najdragocenejših idealov, svobodnega, narodnega ujedinjenja. V častnem številu smo predzadnjo nedeljo poleteli k ustanovitvi Bloškega Sokola. Na vrhu tega orjaškega hribovja v priprosti vasi sestalo se je na stotine narodne mladine in na stotine zavednih kmetskih mož in žena, da dado duška svojim čustvom pri pogledu na ponosne vrste hrabrih, mladih borilcev za njih narodno stvar in izvršeno delo. Sosedna Sokolska društva iz Velikih Lašč, Sodražice, Ribnice in Cerknice so prihiteli, da navduše in podpro nove bratske sodruge zaz vzvišeno Sokolsko idejo. Kako brezhibno lepo in disciplinirano so se izvajale vse vaje najsibode prorsto ali na orodju. In ko so prikorakali še mali junaki, je zavladalo splošno navdušenje. Ne more si morda nikdo niti predstavljati, kako veselo navdušenje, pogum in vztrajnost napolni mlado srce in prsa takega malega, narodnega junaka, ko nastopi malodane kakor mož na telovadišču, da bo pokazal tolikim drugim ljudem, med njimi lastnem očetu ali materi, bratu ali sestri, koliko da že premore njegova mlada duševna in telesna sila. Kako so žarela navdušenja ta drobna, a vedra lica. Katera oče ali mati ne bi privoščila tolikega nedolžnega veselja lastnemu otroku. Ko pa je nato nastopil govornik in poudarjal, da mora biti en Sokol ko drugi neustrašen in neomahljiv, pripravljen pomagati vsak hip, dokler ne bo odrešen zadnji brat onstran meja, tedaj je zavrilo iz vseh grl: „Živel naš brat!“ — Povrnili smo se domu s trdnim sklepom in voljo, slediti neostrašeno našim sobratom, pomagati jim po močeh do uresničenja Sokolske misli. Vsem mladim ljudem pa bodi v spodbudo, da je danes dolžnost slehernega pravega Jugoslovana, pomagati po svojih močeh pri zgradbi našega doma. Izkazali se bodemo tako hvaležne domovini, narodu, kakor tudi našemu požrtvovalnemu starosti g. notarju Pozniku in vsemu odboru.

Kmetski praznik na Bledu. Na Mali Šmaren, t. j. 8. septembra, priredijo samostojni kmetje svoj praznik na Bledu. Iz objavljenega sporeda je razvidno, da bo ta dan Bled pokazal v popoldanskem sprevodu neko posebnost. Po sprevodu se bodo vršile tekme narodnih noš in konjska ter vozovna dirka. Videti je, da bo ta dan udeležnikom veliko nudil. Razveseljivo je dejstvo, da je za tekme narodnih noš razpisanih veliko nagrad, kajti res je že skrajni čas, da se ubodi zanimanje in zopetni smisel za naše slikovite in nad vse ljubke narodne noše. In če more kdo tedaj najbolj morejo pospeševati smisel za narodne noše v najširših masah le samostojni kmetje pri svojih prireditvah. Tudi spored dirke je bogat in je pričakovati obilo užitka. Da se s takimi dirkami kar najuspešneje pospešuje smisel za pravo, razumno konjerejo, je nedvomno. Po končanih tekmah in dirkah bo velika kmetska veselica na bajno razsvetljenem plesišču. Vstopnice za tekmo in dirko se dobe v predprodaji pri A. Vovku, Bled št. 91 (tribuna 20 K, drugi prost. po 4 K). Mater muziko bo zastopala godba dravske divizije. Vsa prireditev bo na prostem v ozadju jezera v takozvani „Zaki“. Za prireditev, ki jo posetijo tudi bratje Hrvati in Srbi, vlada veliko zanimanje.

= **Gorenja vas v Poljanski dolini.** Narodna čitalnica v Gorenji vasi priredi dne 12. septembra t. l. na prostoru gostilne Parešuti v Gornji vasi veliko veselico s sledečim sporedom: Revček Andrejček, narodna igra v 5 dejanjih, srečolov in prosta zabava. Vstopnina: sedeži po 6 K, stojišča po 2 K. Začetek ob 3. uri popoldne (novi čas.) Pri veselici sodeluje godba „Tamburaškega društva“ iz Poljan. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo doma, se dobitki, kakor tudi preplačila hvaležno sprejemajo. — Naprednjaki, kar vas je v naši poljanski dolini, ta dan vsi v Gorenjo vas na veselico, kjer naj skuša vsak po svoji možnosti položiti čim večji prispevek v obliki vstopnine s primernim preplačilom za kamen k naši narodni zgradbi! Naprednjaki, pomnite, da so si naši nazadnjaški nasprotniki izbrali sosedno vas Trato za središče vseh poljanskih klerikalcev, oni so si ustanovili tudi društvo „Orel“, koji naj jim pomaga, zastrupljevati naše ljudstvo s Šusteršičevim duhom. Kot protiutež temu klerikalnemu manevru si pa naprednjaki izberimo brez pomiselka našo napredno Gorenjo vas za središče vseh poljanskih naprednakov, kjer si skušajmo čim prej postaviti dom prosvete! — V nedeljo torej vsi v Gorenjo vas na veselico „Narodne čitalnice“ kjer bomo manifestirali za našo sicer še mlado „Čitalnico“, koja si je nadala sicer težko, a plemnito nalogo, zgraditi našim Poljancem dom prosvete, v katerem bo vsak Poljanec imel najlepšo priložnost, duševno, telesno in gospodarsko se kar najbolje izobraževati! Naprednjaki, agitirajte vsi brez izjeme vsepovsod, da bo udeležba ta dan častna! Naše posestnike v Gorenji vasi pa pozivamo, da v nedeljo izobesijo zastave v znak simpatije naši napredni „Čitalnici“! — K mnogobrojni udeležbi uljudno vabče, kličemo: na veselo svidenje v nedeljo v Gornji vasi! — *Odbor.*

Gospodarstvo.

g. **Plačevanje pristojbin.** Končno se je vendar našim poslancem posrečilo razveljaviti ono nesrečno proračunsko naredbo, po kateri morajo biti vsake zlasti tudi prenosne pristojbine poravnane „preden se dotični akt izvede“. Vsled tega je prišlo do zastoja pri mnogih uradih. Nova določba v proračunu zahtevo predplačila omejuje na take slučaje, kjer bi bila nevarnost za izterljivost. Zlasti ni treba plačati pristojbin naprej v zemljiškoknjižnem postopanju.

g. **Novi prometni poslovni davek** bo uveden v kratkem. Vsak trgovec in obrtnik bo o vseh poslih vodil posebno knjigo in mesečno plačal v roke organu, ki pride pregledovat, 1 % računov. Davek je upeljan v Franciji, Nemčiji, Avstriji, na Češkem. Finančni minister si veliko obeta od tega, a obstoji dvom, jeli v Jugoslaviji davek izvedljiv.

= **Francoski čevlji** za Jugoslavijo. V vseh večjih mestih Jugoslavije namerava družba francoskih trgovcev otvoriti prodajalne čevljev, ki bodo veljali do 400 K.

= **Češko-jugoslovanska vinarnska akcijska družba** se po poročilu „Jugosl. Lloyda“ ustanavlja v Pragi za glavnico 20,000.000 č. K s sodelovanjem vseh vrst poducentov in trgovcev z vinom. Da bo temu društvu mogoče okrepiti obstoječe zveze z Jugoslavijo, pozivljajo se jugoslovanski interesenti, da postanejo akcijonarji. Natančnejše informacije daje pisarna društva, Praga, Královské Vinohrady, Šmilovského ul. 18.

= **Železnica Krapina-Rogatec.** Ministrstvo saobračaja je zagrebški družbi „Pruga“ dovolilo, da izvrši predpriprave za gradnjo normalne železnice od postaje Krapina v hrvatskem Zagorju do postaje Rogatec lokalne železnice Grobelno-Rogatec.

= **Trgatev** v Slovenskih goricah bo letos bolj zgodna kakor lansko leto. Grozdje je že zrelo, pridelek bo obilen in dober. Vkljub temu pa cene ne padajo, ampak celo rastejo.

= **Projekt železnice Murska Sobota-Ormož.** Pretečeni teden se je vršilo v Mariboru zborovanje interesentov za zgradbo železnice Murska Sobota-Ljutomer-Ormož — takozvane prekmurske železnice. Karl grof Chorinsky je podal na zborovanju obširno sliko o projektu te železnice, katera naj bi tvorila glasom sentžermenske konference del svetovne tranzitne proge Gdansko-Bratislava-Reka ter nas zajedno gospodarsko zbližala s Prekmurjem; industrijalec Viktor Kukovec pa je naglašal potrebo takojšnjega pričetka del iz gospodarskih razlogov. Zbor je soglasno sprejel resolucijo dr. Stickerja, po kateri se naj brez odloga store potrebni koraki pri deželni vladi v Ljubljani kakor tudi pri centralni vladi v Beogradu v svrho dovoljenja koncesije za zgradbo in izdatne subvencije za prva dela.

= **Regulacija Save.** V saobračajnem ministrstvu se izdeluje načrt za regulacijo Save. Predpriprave se prično še to jesen, tako da se bo moglo spomladi delati že s polno paro. Regulacijska dela bodo trajala tri leta. V Zagrebu se zgradi transportna luka, tako da bodo mogli parniki pluti čisto do mesta.

= **Kazni zaradi prometa z devizami.** Finančno minisrtstvo je kaznovalo več privatnih bank v Zagrebu, ki so prodajale tuje devize, ne da bi bile imele dovoljenje. Glede prometa z devizami se pripravljajo nove odredbe in se interesirani krogi nadejajo, da nastane v tej zadevi v kratkem jasnost, ki bo omogočila neoviran promet z devizami.

= **Posebne vlake v Prago** za časa praškega sejma za vzorce je dovolilo beogradsko ravnateljstvo državnih železnic za udeležence iz Jugoslavije.

= **Nova banka v Splitu.** V Splitu ustanavljajo banko pod nazivom „Pučka trgovinska banka“. Trgovska zbornica bo udeležena z vsem premoženjem.

= **Magnezitski rudniki v Bosni.** Ne daleč od Bihača v Bosni so bili odkriti rudniki magnezita, ki so veliko večji kakor oni na Angleškem. Kakor je izvedel naš dopisnik, se namerava v kratkem ustanoviti novo delniško društvo „Neretva“ z glavnico 3 milijonov kron, ki bo eksploatiralo te rudnike. Tudi neka ameriška družba se interesira za te rudnike.

= **Nova tvornica cementa.** V Omišu v Dalmaciji bo zgrajena nova tvornica cementa. Delniška glavnica znaša 40 milijonov kron. Financiranje izvrše rojaki Južne Amerike, na čelu jim Dalmatinec Talavršić.

= **Izdelovanje klobukov** v Škofji Loki. Nekdaj Krennerjeva tovarna sukna v Škofji Loki se v kratkem postavi na trdno financielno podlago. Izdelovala bo klobuke v velikih množinah. Pri novem podjetju je angažovan v prvi vrsti domač kapital.

= **Cena sladkorja** v Čehoslovaški. ‚Čas‘ javlja, da se cena sladkorju v čehoslovaški republiki zviša za 150 %. Kilogram sladkorja bo veljal odslej 8 č K.

= **Cene cementu** v Dalmaciji je dalmatinska vlada maksimirala, in sicer na 140 kron za 100 kg loco tovarna.

= **Trg s krompirjem.** Izvoz je nemogoč, ker nam cene v Avstriji ne konvenirajo. V sloveniji stane kilogram največ 1·50 K, to je 4·20 avstr. kron, na Dunaju pa 5 avstr. kron. Tudi Trst ne potrebuje našega krompirja.

= **Riž v Hamburgu** (28. avg.). Cene rastejo. Povpraševanje veliko. Braziljski riž na debelo kilogram loco 7·90 mark, Burma (Rangoon) indijski loco 8 mark kilogram, to je približno 16 K.

= **Položaj na tržišču tekstilnega blaga.** Na Češkem so cene na debelo približno take-le: 1.) za italijansko blago: barhent 7 do 10·5 lir (37·5 do 56 jugoslovanskih kron); šifoni 6·25 do 9 lir (33·5 do 48 K); hlačevina 18 do 30 lir (96·3 do 160·5 K); baržun 22 do 32 lir (118 do 171 K). 2.) za češko blago: barhent 21 do 35 čsl. K (40 do 66·5 jgsl. K); šifoni 20 do 27 čsl. K (38 do 51 jgsl. K); hlačevina 80 do 150 čsl. K (152 do 285 jgsl. kron); baržun 80 do 100 čsl. K (152 do 190 jgsl. K). Trgovino med nami in Čehoslovaško ovirajo prometne težkoče; dočim pride blago iz Italije v osmih dneh, traja vožnja iz Čehoslovaške po šest tednov. Ob teh valutarnih in prometnih neprilikah bila bi brez izgube za sedaj iz Čehoslovaške mogoča samo nabava ruleta (nankinga) in damast iz gradla, katerega blaga Italija ne producira. Starega blaga je zelo malo na trgu. Trgovci z angleškim blagom so bili ob prejšnjem padcu tujih valut znižali ceno za 50 % izpod nakupne cene, a vsled neurejenih razmer si niso upali kupovati še nadalje, tako da je sedaj prav malo angleškega blaga na tržišču. Sukanec se je v zadnjem času zelo podražil. Angleško zastopstvo firme Coats daje sukanec od 22. avgusta dalje za te-le cene: sukanec št. 10 do 24, 1000 yardov (915 metrov) po tucatu 625 K, št. 30 do 100 375 K, pavola za vezenje, bela 44 K, v raznih barvah 63 K, sukanec za kvačkanje št. 5 do 40 645 K 1 kg (4 škatle), št. 50 740 K, št. 60 760 K, št. 70 780 K, št. 80 785 K.

= **Kongres obrtnikov v Celju,** ki se bo vršil jutri v nedeljo, bo po dosedanjih prijavah velika manifestacija našega slovenskega obrtništva. Delo, ki se je z lanskim jugoslovanskim obrtniškim kongresom tako lepo pričelo, se sedaj krepko nadaljuje. Obrtništvo stopa na plan kot organizirana celota. Prepričani smo, da bodo naši obrtniki, v kolikor bodo svoja stremljenja spravili v sklad z velikim svetovnim in socialnim gibanjem, dosegli z enotnim nastopom tudi uspehe.

= **Tržaški semenj vzorcev.** V Trstu se vrši od 26. septembra do 17. oktobra prvi mednarodni semenj vzorcev. Dr. Rosenthal je predaval v Monakovem o njegovem pomenu za Nemce. Trst je najbližja luka za Monakovo in Bavarsko. Trst si skuša pridobiti prejšnjo pozicijo v trgovini med orijentom in Nemčijo. Semenj, ki ga podpirajo vlada, javne korporacije, posebno pa tržaški trgovci, se bo vršil v bližini proste luke. Stojnice in galerijski prostori bodo udeležnikom na razpolago za 1600 lir 12 m², pol porstora, oziroma stojnice stane 900 lir. Pripuščene so vse vrste blaga. Semenj naj ne bo v prvi vrsti samo razstava, ampak naj bo *trg,* na katerem se lahko takoj, ko si kdo ogleda vzorce, tudi sklene kupčija. Vsem inozemcem brez razlike je dovoljena udeležba.

= **Cena moke** v Sarajevu. Od 1. septembra je v Sarajevu zvišana uradno cena moki, in sicer: bela moka št. 0 na debelo 13 K, na drobno 13·50 K; moka za kuho na debelo 12·50 K, na drobno 13 K; krušna moka na debelo 10 K, na drobno 10·50 K. Cena kruhu je po kilogramu zvišana: bel kruh (50 % št. 0 in 50 % moke za kuho) 14 K; črn kruh (40 % moke za kuho in 60 % krušne moke) 11 K.

= **Dobava** 30.000 železnih postelj. Uprava Vojne odječe v Beogradu je razpisala nabavo 30.000 vojaških železnih postelj.

= **Kava.** Hamburg (28. avg.). ½ kg Santos, zacarinjena, 26 do 27 mark. V brazilskih ofertih so cene nižje. Trgovina se lepo razvija.

= **Argentinski kredit** za nakup volne. Vlada je predložila kongresu predlog, da se kupcem volne dovoli kredit do dveh let.

= **Zveza čehoslovaških importerjev in eksporterjev** se ustanovi na inicijativo češkega ministra Hotowtza. Ker to zvezo podpira tudi vlada, je jasno, da bo imela velik vpliv na razvoj zunanje trgovine. Namen zveze je odstraniti prekupčevalce in verižnike in postaviti vso trgovino na realna, solidna tla.

Politični pregled.

+ **Plebiscit na Koroškem.** Iz Celovca poročajo: Danes je plebiscitna komisija izdala svoj šesti in sedmi razglas. V šestem razglasu se javlja, da se je ustanovilo posebno medzavezniško plebiscitno sodišče, obstoječe iz petih članov. Predsednik sodišča je angleški zastopnik. Jugoslovenski in avstrijski član imata samo posvetovalno pravico. Sodišče se bo bavilo s pregreški, ki so v zvezi s plebiscitom in proti čistosti plebiscita in njegovi pravilni izvedbi. Kot kazni se navajajo denarne globe do sto funtov šterlingov, zapor do treh mesecev ter izključitev iz plebiscitnega ozemlja. Sedmi razglas plebiscitne komisije vsebuje podrobnosti o načinu, kako se bodo glasovi šteli in pregledavali. Glasove bodo šteli in pregledavali okrajni sveti v prisotnosti enega jugoslovenskega in avstrijskega zastopnika. Izid ugotovi uradno in ga uradno razglasi medzavezniška plebiscitna komisija. Izid glasovanja se določi po večini glasov v celoti vsakega pasa.

+ **Občinske volitve v Bosni in Črni gori.** Iz Beograda se poroča: Ministrstvo za notranja dela hoče, da izvede občinske volitve v Bosni in Črni gori; v ta namen pripravlja uredbo o občinskih volitvah v Bosni. Prvotno se je mislilo, da se uveljavi v Bosni srbski volilni zakon, ali morali so opustiti to misel, ker bi bila v Bosni težko izvedljiva. Zato je ministrstvo sestavilo za Bosno začasno nov način, kako se bodo vršile volitve v Bosni, ter je ta načrt že izporočilo narodnemu predstavništvu. Istotako se v sporazumu s poslanci iz Črne gore sestavi nov volilni red za Črno goro, kjer se bo mogel z malimi izpremembami uporabiti srbski zakon.

+ **Razpuščeno nemško bojno društvo,** Češka vlada je razpustila društvo „Deutsche Nordmark" v Opavi, ki je delovalo po vzorcu nekdanje Südmarke pri nas.

Beležke.

+ **Odločen nastop poverjenika drja. Žerjava** proti partizanski politiki deželne vlade je klerikalne kroge silno razburil. Gre jim za nohte in „Slovenec" ter „Straža" sta izven sebe. Že dolgo nismo čitali izbruhov tako strastne podivjanosti kakor v zadnjem času v teh dveh listih. Samo v karakteristiko naj navedemo en stavek iz „Straže", onega Koroščevega lista, kateremu je dr. Žerjav v času zbiranja narodnih moči krepil bolečo dušo s prispevki in članki in ki sedaj doslovno piše: „Kod se je ta nesreča od Žerjava klatila med vojno, bogzna". V „Slovencu" pa je bivši poverjenik Remec napisal članek „Nova Žerjavčina", v katerem dokazuje sledeče: Dr. Žerjav je nesramnež in lažnjivec če trdi, da je bil 25. avgusta *on* poverjenik in ne gospod Fon, ki se udeležil seje deželne vlade ter pomagal spraviti „pred nevihto" še nekaj klerikalnega žita pod streho. G. Remec seveda ve, da je bil g. Fon 21. avgusta razrešen in g. Žerjav *isti* dan imenovan za poverjenika, toda kraljevski ukaz dobi za njega šele veljavo, čim ga je g. Breje vzel na znanje! Take interpretacije so po vzoru tistega, ki mu pravijo Nemci „der kleine Moritz", nam pa so dokaz, kako kruto je bilo prekinjeno idilično tihožitje na Bleiweisovi cesti.

b. **Dvoboj med vero in nevero.** „Domoljub" prinaša članek o dvoboju med vero in nevero, kjer dokazuje svojim vernim ovčicam, kako skušajo svobodomiselci uničiti vero, ker ustanavljajo „ostudnega" Sokola itd. Mi bi vedeli še za drugačne grehe proti veri, nego je ustanavljanje Sokola. Poznamo kraj, kjer je šel župnik krast drva v vaški gozd, dasi ima sam velik grunt in toliko gozdov, da prodaja les velikim lesnim trgovcem. Ali ni tatvina greh proti veri, ker veli sedma božja zapoved: Ne kradi! Isti župnik plačuje svoje delavce tako slabo in pozno, da greši proti vnebovpijočemu grehu: Delavcem ali najemnikom zaslužek zadrževati ali utrgovati. Delavci dobe tako hrano, da prosijo kruha pri drugih ljudeh. Niti en berarč ne dobi miloščine, kar je greh zoper telesna dobra dela usmiljenja: Lačne nasititi! V bližini je drug župnik, ki je zapeljeval nedoletne deklice. Ali ni to večji greh, nego ustanavljati „ostudnega" Sokola? Boj med vero in nevero se kaže v dejanjih, ki jih vidi ljudstvo na svoje oči. Naj nikar ne delajo pridig oni, ki jim je vsa vera samo sredstvo, iz katerega bi radi dobro živeli!

b. **Plebiscit ogrožen.** Avstrijci so izposlovali sklep plebiscitne komisije, s kojim se člen 50. b) *in* c) mirovne pogodbe tako razlaga, da izraz „cona" ne pomeni le delo plebiscitnega ozemlja (cona A), ampak obe coni. Ako se hoče, pri teh vratih lahko vsi Celovčani glasujejo v coni A. Naša delegacija je vložila protest. Tudi v ostalem, zlasti glede vtikanja v upravo, se ententa obnaša kakor je Avstrijcem ljubo. Vendar vse to nič ne pomaga.

b. **Italijanska posadka** v Beljaku znaša še vedno celo brigado in je opremljena z artiljerijo. Ako ostane tam, je koroška Slovenija vsak hip ogrožena. Kaj imajo iskati Italijani na avstrijskem ozemlju? V interesu naše svobode moramo zahtevati, da ostane blizu demarkacijske črte zadosti naše vojske, da se izognemo „naključjem". Naša armada ne sme iz Koroške dokler škili Italijan pri Beljaku na Podroščico!

Novosti.

Vsled praznika v sredo odpade številka „Domovine". Prihodnja izide kakor navadno v petek.

* **Krajevnim organizacijam JDS.** Nekatere krajevne organizacije se še niso odzvale na poziv tajništva in še vedno dolgujejo odgovor na okrožnice, ki so jih prejele že pred davnim časom. Prosimo in pozivljemo vse organizacije, ki so z odgovorom v zamudi, da čimprej rešijo pozive.

Tajništvo JDS. Ljubljana.

* **Čehi stopajo v pravoslavno vero.** Beogradski dnevnik poroča, da je episkop v Nišu, Dozitej, dobil iz Češke vabilo, da pride na Češko, kjer izvrši prestop 300.000 Čehov v pravoslavno vero.

n. **Sokolska slavnost v Št. Vidu** pri Ljubljani je bila včeraj posečena od ogromnega števila narodnega občinstva. Sokol je zavzel srca kmetskega prebivalstva.

n. **Avtomobile pleni** neki višji oficir v Dolenji Lendovi. Da se avtomobile ustavlja in se morajo pasažirji legitimirati, naj je umljivo. Zgodili pa so se slučaji, da vojaštvo avto kar zapleni. Na podlagi kakšne pravice? Take škandale treba odpraviti.

* **Društvo** *slovenskih absolventov kmetijskih šol v Ljubljani,* (Tivoli), priredi v dneh od 2. do 3. oktobra dvodnevni poučni izlet na kmetijske šole v Št. Jurij in Maribor ter eventualno tudi Velikovec na Koroško. Člani in oni, ki še mislijo pristopiti k društvu, naj prijavijo svojo udeležbo najkesneje do 19. septembra na naslov društva. Polovična vožnja je zasigurana. Odhod iz Ljubljane 2. oktobra ob 10.40 predpoldne.

I. Obrtniški semenj v „Narodnem domu" se vrši v vseh notranjih prostorih na praznik (8. sept. 1920) popoldan. Vstopnina 6 K, otroci do 12. leta prosti.

α **Kaj je z goriškimi šolami?** — tako se vprašujejo danes goriški Slovenci. Šolsko leto je pred durmi, a od oblasti ni nobenega glasu, kljub neprestanim in odločnim zahtevam goriških Slovencev. Jasno, naobrazba Slovencev, pa magari da jih hočejo Italijani za vsako ceno imeti za svoje državljane, ni v programu oblasti okupiranega ozemlja, ki bi pač trikrat bolj ljubili analfabeta Slovenca, ko pa naobraženega sodržavljana. Tudi v poglavju goriških šol ima naša delegacija pri obnovi pogajanj dovolj prilike, da pokaže, v koliko zna zastopati naše interese!

α **Ker je „Goriška straža"** obsodila nasilje nekega ardita, ki je udrl v poslopje nadškofa, ker ni tam visela laška zastava, je bil zaprt njen odgovorni urednik Vimpolšek. Zalostna država, kjer ima vsak pritepenec, samo da je nacijonalistični pritepenec, več veljave nego zakon.

α **Edini slovenski zdravnik,** dr. Bačar, je goriškim Italijanom trn v peti. Tri noči so mu zaporedoma izbili tablo na hiši, na koncu jo pa seveda še onesnažili. Isto se godi redno, kljub temu, da je hiša zastražena od karabinerjev. Značilno, kako označuje „Goriška straža" stanovanje zavednega doktorja: Kdor išče g. zdravnika, vedi, da ga dobi v ulici Treh kraljev št. 9, to je „najbolj onesnaženi hiši v tej ulici".

sv **Dar Jugoslovanski Sokolski Zvezi.** Minister za socialno politiko dr. Kukovec je naklonil Jugoslovanski Sokolski Zvezi dar 20.000 dinarjev, ki mu jih je stavila na razpolago plemenita amerikanska dobrotvorka.

* **Bolezen dr. Vladimirja Ravnihar**ja, poverjenika za socialno skrb se je obrnila že toliko na bolje, da more bolnik že vsak dan za nekaj časa iz postelje. Doktor Ravnihar je bil obolel na legarju.

* **Imenovanje novih učnih moči** na ljubljanski univerzi. Na novo so imenovani: na *filozofski fakulteti:* dr. Franc Kidrič, kustos dunajske dvorne biblioteke in docent na dunajski univerzi, za rednega profesorja starejših slovanskih literatur s posebnim ozirom na slovensko; dr. Franc *Weber,* docent zagrebške univerze, za izrednega profesorja teoretične filozofije; dr. Vojeslav *Mole,* docent na univerzi v Tomsku, za docenta antične in bizantinske umetnostne zgodovine; na *tehniški fakulteti:* inž. Josip *Kropač* za rednega profesorja za rudarstvo in trebljenje rud; inž. Anton *Danihelka* za rednega profesorja za plavžarstvo in solovarstvo; dr. Alfonz *Klemenc,* privatni docent na dunajski univerzi, za izrednega profesorja teoretične in fizikalne kemije in anorganske tehnologije; inž. Miroslav *Kasal* za izrednega profesorja stavbne mehanike in železobetonskih stavb; inž. Vladimir *Stanek* za docenta za parne stroje; doktor Marij *Rebek,* asistent na kemičnem inštitutu ljubljanske univerze, za docenta kemije; na *teološki fakulteti:* dr. Gregor *Rožman* za docenta kanoničnega prava; na *juridični fakulteti:* dr. Rado *Kušej,* izredni profesor na ljubljanski univerzi, za rednega profesorja za cerkveno pravo; dr. Stanko *Lapajne* za rednega profesorja za meddržavno zasebno in kazensko pravo in za obče državljansko pravo; Aleksander *Bilimović,* redni profesor kijevske univerze, za kontraktnega rednega profesorja za narodno gospodarstvo. — Dalje je imenovan za *univerzitetnega sekretarja* s činom izrednega profesorja dr. Matej *Smalc,* tiskovni referent pri predsedništvu deželne vlade v Ljubljani.

* **Prof. Cvijić,** predsednik jugoslovanske delegacije v plebiscitni komisiji je vnovič obolel. Vrne se danes v Beograd ter bo po nasvetu zdravnika odšel na daljše zdravljenje v Karlove vare. Agende predsednika jugoslovanske delegacije bo vodil njegov namestnik poslanik Jovan Jovanović, ki prispe jutri v Ljubljano.

* **Proti draginji.** V ministrstvih za socialno politiko in obnovo zemlje se je začel sestavljati zakonski načrt proti draginji. Pod predsedstvom načelnika ministrstva za socialno politiko Milana Jakliča se vrše posvetovanja oddelnih načelnikov omenjenih ministrstev, na teh dogovorih je že izdelan — načelni načrt, kake mere se bodo predvzele za pobijanje draginje. Ko bo načrt izdelan, se bodo vršile širje konference, ki se jih bodo udeleževali tudi zastopniki ministrstev za notranja dela, za trgovino, saobračaj in konstituanto. Zakonski načrt bo izdelan na sledečih načelih: 1.) obvezno naznačenje cen na vseh predmetih; 2.) prisilna obveznost vseh trgovcev na veliko, da morajo vse svoje zaloge pustiti v prodajo; 3.) revizija prodajnih cen in dobička po raznih trgovinah po posebnem lokalnem odboru in določitev meja, preko katerih se dobiček ne sme dvigniti; 4.) Prepoved prekupovanja na škodo konzumentov.

* **Pomanjkanje pravnikov.** V ministrstvu za pravosodje se pripravlja odredba za skrajšanje učnega programa na pravnih fakultetah naših vseučilišč, da bi na ta način dobila država kar najprej in kar največ pravnikov, ki jih tako manjka.

* **General Stevan Hadžić,** poveljnik II. armijske oblasti v Sarajevu, je odpotoval v Kotor, da prisostvuje odhodu francoske vojske. General Hadžić prevzame od Francozov veliki vojaški arzenal, ki se nahaja v Boki Kotorski.

* **Predsednik kasacijskega sodišča** v Beogradu Mihajlo Jovanović je upokojen. Po srbski ustavi predložita državni svet in kasacijsko sodišče po enega kandidata za predsedstvo, a imenovanje izvrši po stavljenem predlogu minister pravosodja. Kot kandidata se imenujeta član kasacijskega sodišča Milorad Popović in vseučiliški profesor dr. Slobodan Jovanović.

* **Vesten uradnik.** Leta 1917. je poslala srbska vlada iz Krfa v južno Ameriko Dalmatinca Špiro Poznanovića iz Kotora, da izvrši organizacijo jugoslovanskih naseljenikov v južni Ameriki in v

jugoslovanskih naselbinah prireja predavanja o krfski deklaraciji. V ta namen mu je bil stavljen na razpolago kredit od 800.000 frankov. Skoro dve leti se je mudil Poznanović v Ameriki in dosegel velike uspehe s svojim organizatorskim delom. Določeni kredit 800.000 frankov je zamenjal po takratnem kurzu za 600.000 argentinskih pezet, a porabil je vsega skupaj 200.000 pezet. Sedaj pa, ko se je vrnil v svojo domovino, je narastel kurz pezet za šestkratno vrednost franka in Poznanović je dobil za 400.000 pezet okoli 2 milijona frankov, ki jih je izročil naši vladi.

* **Dva graška lista** v Jugoslaviji prepovedana. Dva graška dnevnika: „Neues Grazer Tagblatt" in „Arbeiterwille" sta zadnji čas s posebnim veseljem blatila našo državo. Ministrstvo pošte in brzojava jima je vsled tega odvzelo poštni debit.

* **Iz sodne službe.** Vest o namestitvi nadsvetnika Fraydela pri mariborski sodniji ali sploh kje v naši državi je izmišljena. Frayde prosi za pokojnino v Jugoslaviji. Rešitev takih prošenj zavisi od tozadevnih kasnejših pogajanj z Avstrijo. Tudi vest o namestitvi g. Konšeka v Celje se ne potrjuje. Pač pa je v Maribor sprejet g. Morocutti kot pogodbeni uradnik.

* **Tuji konzuli.** Naša vlada je dala exequatur generalnemu konzulu poljske republike Aleksandru Szepanskemu v Zagrebu in konzulu Zedinjenih držav severoameriških Alfredu R. Thomsonu s sedežem v Zagrebu.

* **Na drž. učiteljišču v Ljubljani** je za šolsko leto 1920./21. vpisovanje v deško in dekliško vadnico v četrtek dne 16. septembra, v otroški vrtec in v letnike obeh učiteljišč pa v petek 17. septembra, vsakikrat od 8. do 10. ure. Podrobnosti so razvidne na razglasu v veži šolskega poslopja.

* **Dva otroka zgorela.** V Sesteržah na Štajerskem je te dni nastal požar v gospodarskem poslopju kočarice Katarine Pušavec. Poslopje je pogorelo do tal. Zgorela sta pa tudi dva otroka omenjene posestnice. Ponesrečena otroka sta se v škednju igrala z žveplenkami ter sta s tem povzročila požar.

* **Drž. realka v Ljubljani.** Prijava učencev za I. razred in onih za 2. do 8., oziroma 2. do 7. razred, ki prihajajo z drugih zavodov, v sredo 15. septembra od 8. do 12. ure v ravnateljevi pisarni. Zglasiti se je v spremstvu staršev, oziroma njihovih namestnikov in prinesti s seboj zadnje letno izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpiti za 1. razred se vrše v četrtek 16. septembra ob 11. uri; oni za 2. do 8., oziroma 2. do 7. razred prično v četrtek 16. septembra. Ponavljalni in dodatni izpiti se vrše 16. in 17. septembra. Vpisovanje učencev, ki so že doslej obiskavali zavod, in na novo sprejetih v soboto 18. septemubra *točno* ob 8. uri v razredih, v katere spadajo. 21. septembra točno ob 8. uri prične redni pouk.

* **Mestna trgovska šola** v Celju je bila nastanjena dosedaj v mestni osnovni šoli. Ker pa se je število otrok v osnovni šoli silno pomnožilo, je mestni šolski svet zahteval, da naj si trgovska šola poišče druge prostore. Vsled pomanjkanja lokalov je to trenotno nemogoče. Zato se je po intervenciji mestnega gerenta in trgovskih krogov vprašanje preselitve trgovske šole odložilo in ostane ista začasno še v dosedanjih prostorih.

dr **Slovenskim dobrovoljcem!** Udeležite se *obvezno naše manifestacije.* Sestanek dne 8. septembra ob 8. uri zjutraj v društvenih prostorih. Dobrovoljcem so proti društveni izkaznici dovoljene na železnicah polovične vožnje in to na južni železnici že 7., 8. in 9. septembra, na državni pa od 5. do 10. septembra.

* **Moka** za pasivne kraje. V ministrstvu izhrane in obnove se je vršila 1. septembra konferenca, na katero so bili povabljeni člani mlinskih zvez iz Beograda, Novega Sada in Osjeka. Na konferenci se je razpravljalo vprašanje o načinu, kako se naj naši pasivni kraji preskrbe z moko.

* **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** V mestni občini ljubljanski je umrlo od 22. do 28. avgusta 35 oseb, med njimi 12 za grižo; narodilo pa se je 23 otrok. Za grižo je v tem tednu obolelo 88 oseb.

* **Trgovska in obrtniška zbornica** v Ljubljani naznanja, da bo njena pisarna zaradi snaženja zaprta 6., 7. in 9. septembra.

* **Naš kurz.** V ministrstvu financ se izdeluje načrt o reguliranju vrednosti našega dinarja. Minister financ dr. Stojanović je mnenja, da bo na ta način onemogočil brezvestno špekulacijo tujih denarnih zavodov na naših borzah.

* **Ponarejeni bankovci** v Zagrebu. V današnjem novčanem prometu v Zagrebu so se pojavile velike neprilike, ker se je ugotovilo, da krožijo ponarejeni 20dinarski bankovci. Redarstvo je izvršilo preiskavo in dognalo, da je že mnogo teh faslifikatov v prometu. Doslej je najdenih 8 falsificiranih vrst 20dinarskih bankovcev. — Današnje Službene novine prinašajo opis falsifikatov.

* **Povodenj v Baranji.** Iz Pečuja se nam brzojavno poroča, da je dolnja Baranja vsled silnega deževja pod vodo. Drava in Donava sta prebili nasipe in poplavili koruzna polja. Pšenica in druge raneje setve so k sreči že pod streho. Vlada je v svrho izčrpanja vode dovolila 30 vagonov premoga, toda v Pečuhu nočejo dobaviti tega premoga, ker vlada še prejšnjega premoga ni plačala.

* **Griža v celjskem okraju.** V vaseh in krajih od Celja proti Zidanemu mostu že več časa hudo razsaja griža. Vsak dan umrje po več oseb.

* **Vlačugarstvo v Celju,** ki je bilo že skoro zatrto, dasi so po zatvoritvi javne hiše bili nekateri tukajšnji hoteli navadno zavetišče za take sumljive eksistence, se je pričelo zopet razvijati. Včeraj je policija zajela zopet dve taki ptičici, obe elegantni dami.

\+ **Italijanski strah.** Te dni je v neki gostilni zahteval neki tujec po francosko obed. Ker ga natakarica ni razumela, so posegli vmes drugi gostje in so vprašali gospoda, kak jezik govori. Rekel je, da zna francosko in italijansko. Izkazalo pa se je, da zna italijansko prav dobro, francosko pa bolj slabo. Bil je Italijan, pa se bal, da bi ga menda pretepli, če bi govoril italijansko, kakor se godi našim ljudem v Trstu, če govore slovensko. Mi barbari smo vendarle boljši ljudje.

Razno.

× **General Kusmanek ni postal boljševik.** Nekateri dunajski in tudi drugi časopisi so nedavno poročali, da je bivši poveljnik trdnjave Przemysl, tudi v Ljubljani znani general *Kusmanek,* ki je bil več let v ruskem ujetništvu, prestopil k boljševikom in da igra važno vlogo v rdeči armadi. „Reichspost" je izvedela od zanesljive strani, da je omenjeno časniško poročilo neutemeljeno. Kusmanek se je bolan vrnil iz ruskega ujetništva in se zdravi sedaj v kopališču Großgmain na Solnograškem.

× **Križ in Golgata.** O francoskem kardinalu Ametteu, ki je pred kratkim umrl, je prinesel francoski list „L'Oeuvre" sledečo zgodbo: Kardinal je bil večkrat pozvan v najboljše pariške družine. Nekoč je sedel poleg debele dekoltirane dame, ki je imela na vratu kraser s[illegible] križ, obdan z briljanti. Ko so ostali od mize, je prišel k kardinalu vikar in je ves navdušen vskliknil: „Ali ste videli ta križ?" — „Ne", je odgovoril kardinal Amette, „ampak to Golgato."

× **Kolera in lakota na Kitajskem.** Glasom poročil iz daljnega vzhoda je na Kitajskem izbruhnila kolera, ki je zlasti ob železniški progi Peking-Hankau zahtevala že mnogo žrtev. Vsled suhe spomladi in poletja je na severnem Kitajskem zavladala lakota. Tudi ogromne jate kobilic so povzročile strahovito škodo.

× **Prebivalstvo Avstrije.** V Avstriji se je vršila dne 31. januarja t. l. izredna štetev prebivalstva. Kakor posnamemo v založbi državne tiskarne ravnokar obelodanjeni statistiki, je imela Avstrija dne 31. januarja letos 6,067.430 prebivalcev. V primeri z ljudskim štetjem z dne 31. decembra 1910 se je število prebivalstva v Avstriji v zadnjih desetih letih zmanjšalo za 227.209. Najbolj se je zmanjšalo število prebivalstva v Celovcu, na Dunaju in na Predarlskem.

× **Vojna in umiranje na Dunaju.** Avstrijski zdravstveni urad je objavil nedavno obširno publikacijo o umrljivosti na Dunaju v dobi od leta 1912 do konca leta 1919. Po podatkih te publikacije je na Dunaju umrljivost leta 1912. znašala 32.141, leta 1915. že 37.018 ter se je leta 1918. povzpela na strahotno višino 51.497. Umrlo je mnogo več žensk kakor moških. Značilno je, da je umrlo relativno največ ljudi v okrajih Neubau in Josefstadt, torej ravno v okrajih, kjer biva največ uradniškin družin. Beda, prevelika napornost in tuberkuloza so bile bolezni, ki so zahtevale največ žrtev. Umrljivost vsled tuberkuloze se je v vojni dobi zvišala za 90, v nekaterih mestnih okrajih celo za 200 odstotkov. Ta kolosalna okuženost tvori veliko nevarnost tudi za bližnjo generacijo. Glavni vzrok velike umrljivosti na Dunaju je beda.

Dom za dojenčke. Ministrstvo za socialno politiko odobrilo je ministrstvu za narodno zdravje svoto 200,000 din., ki se bo porabila za gradnjo doma za dojenčke. Ta dom bo v organični zvezi z babiškim odeljenjem splošne državne bolnice v Beogradu ter se bo vodil strogo po priznanih načelih odgoje dojenčkov.

Za smeh in kratek čas.

Nevaren pes. Janez: Zakaj pa si tako bežal pred psom, ki te je oblajaval? Ali ne poznaš pregovora: pes, ki laja ne grize! — Miha: Jaz ga že poznam, ampak tega ne vem, ako ga pozna pes.

Netočni podatki. V večji družbi se navzoči prepirajo o starosti neke dame. Niso se mogli zediniti, eden je pa odločno trdil, da je stara 26 let, ker je videl njen krstni list. — To še ni noben dokaz, ako bi se mogli zanašati na krstni list, bi bil jaz šele štiri leta star, protestira eden — bil je namreč krščen žid.

Hladnokrvno. K obsojencu, ki ga peljejo na morišče pravi duhovnik: Moj sin, pomisli, da govori s teboj služabnik božji. Morilec: Služabnik? Ni treba, ker bom v par minutah imel čast govoriti z vašim gospodarjem.

Vsak po svoje. Trgovca vprašajo, zakaj se on tako skromno oblači, a njegova žena je tako razkošno oblečena. Trgovec odgovori: Veste, moja žena se oblači po modni knjigi, jaz pa po blagajniški.

Razširjajte „Domovino"!

Izjava.

Podpisani izjavljam in iskreno obžalujem besede, ki so bile naperjene napram gg. učiteljema Tonetu Finku in Ludoviku Burji na Polenšaku, da namreč omenjena gospoda popivata na račun „Ljudske knjižnice" na Polenšaku, kot popolnoma neosnovane in se zahvaljujem imenovanima, da sta odstopila od nadaljnjega sodnijskega postopanja. Obenem darujem za „Ljudsko knjižnico" na Polenšaku znesek 50 kron.

Fr. Meško
posestnik v Polancih pri Ptuju.

Amerikansko strojno olje

Olje, lahko, za vretena;
olje za transmisije;
olje, strojno za poljedelske stroje;
olje, strojno za težke stroje;
olje za avtomobile, lahko;
olje „ „ izredno težko;
olje za cilindre;
olje proti prahu.

Glavna zaloga
Medić, Rakovc & Zankl,
d. z o. z.
prej **A. Zankl** novi sinovi.

Kupujem vedno in v vsaki množini po **najvišjih cenah: Brinjevo olje, suhe gobe, fižol** in druge deželne pridelke.

Nudim najnižje: Kavo, olje, riž, sveče, moko, vžigalice, pravo slivovko, rum, ter razno drugo blago.

M. RANT,
KRANJ.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI
Stritarjeva ulica štev. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuju.

Delniška glavnica in rezerve okrog **K 50,000.000·—**
Telefon št. 261.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, = valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. =
Brzojavni naslov: „Banka".

Delniška glavnica: K 30,000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog K 10,000.000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metkovič, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zader, Ekspozitura Kranj.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.
Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.
Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.
Brzojavni naslov: Jadranska.
Telefon st. 257.

Odgovorni urednik: Luka Sila. Izdaja Konsorcij Domovine. Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.